

Zeitschrift: Jahrbuch für Philosophie und spekulative Theologie
Band: 18 (1904)

Artikel: De concordia Molinae [Fortsetzung]
Autor: Prado, Norbertus del
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-761666>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 06.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

DE CONCORDIA MOLINAE.

SCRIPTIT

FR. NORBERTUS DEL PRADO ORD. PRAED.

(Sequitur vol. XVII. p. 301. 476; XVIII. p. 83. 284.)

Caput quintum.

Utrum Concordia Molinae concordet cum recta ratione.

Quartum principium Concordiae: **Praedestinatio habens rationem ex parte ipsius praedestinati.**

I.

Diversae sententiae seu modi explicandi praedestinationem. — Quid sit praedestinatio iuxta Molinam — Quemnam locum occupet inter extremas opiniones.

1. Etsi multiplices extent modi explicandi praedestinationem, omnes tamen postremo veniunt reducendi ad haec duo extrema, videlicet: 1) ad sententiam illorum, qui dicunt, totum praedestinationis effectum nullam habere causam sive rationem ex parte praedestinati; 2) ad sententiam illorum, qui dicunt, totum praedestinationis effectum habere aliquam causam seu rationem ex parte liberi arbitrii hominis praedestinati.

Iuxta primam sententiam praedestinatio dicenda est omnino gratuita; quia hoc modo etiam ex parte effectus non habet pro ratione nisi divinam voluntatem, ad quam totus effectus praedestinationis ordinatur ut in finem, et ex qua procedit sicut ex Principio Primo Movente. (1. P. qu. 23 a. 5.)

Iuxta sententiam oppositam praedestinatio, quantumvis pendeat ex voluntate Dei praedestinantis, non ideo dici debet omnino gratuita; quia, licet diversimodo, uno tamen vel altero modo, reperiri potest aliqua causa, aliqua ratio vel motivum vel saltem conditio sine qua non, quare iste homo fuit praedestinatus ad gloriam et ille reprobat.

Itaque cum dicitur: *Praescientia meritorum est causa praedestinationis*, vel cum hoc absolute negatur, oportet accipere nomen **meriti** et nomen **causae** in tota sua latitudine, sic ut talis reddatur sensus: a) iuxta primum modum

explicandi praedestinationem — *Nulla datur ratio praedestinationis adultorum ex parte usus liberi arbitrii praevisi*; — b) iuxta alterum modum explicandi praedestinationem — *Datur ratio praedestinationis adultorum ex parte usus liberi arbitrii*.

2. Illi autem theologi, qui cum S. Augustino et D. Thoma asserunt, nullam dari rationem praedestinationis ex parte usus liberi arbitrii praevisi, ut sint sibimetipsis conformes, etiam admittere ipsos oportet principia theologica et philosophica ab Augustino et Angelico Doctore tradita, ex quibus necessario infertur conclusio praedestinationis omnimode gratuita. Quapropter non satis sibi constant Bellarminus et Suarez, congruistarum protoparentes, qui praedestinationem ex omni parte gratuitam propugnant, ac simul ut talem praedestinationem explicent, ad **scientiam mediam** mentem cordis sui convertunt, et gratiam Dei ex se efficacem et cordis duritiam auferentem haud spontanee amplectuntur, imo concedere renuunt. At de his mox infra.

3. Illorum vero, qui praedestinationem ex parte ipsius praedestinati aliquam affirmant habere rationem, tres dinumerantur principales sententiae: a) Origenis dicentis, effectum praedestinationis praeordinari alicui propter merita praeexistentia in alia vita. Quod quidem tamquam haereticum ab Ecclesia est damnatum. b) Pelagianorum et Semipelagianorum dicentium, merita praeexistentia in hac vita esse rationem et causam effectus praedestinationis. Unde ex hoc contingit, quod alicui datur praedestinationis effectus et non alteri; quia unus initium dedit se prae parando et non alius. Quod quidem etiam ab Ecclesia damnatum fuit velut error haereticus. c) Eorum, qui dicunt, quod merita sequentia praedestinationis effectum sunt ratio praedestinationis; ut intelligatur, quod ideo Deus dat gratiam alicui et praeordinavit se ei daturum, *quia praescivit, eum bene usurum gratia*; sicut si rex dat alicui militi equum, quem scit eo bene usurum.

Ita D. Thomas qu. 23. a. 5. Ac valde notandum, quod Angelicus Doctor 1) impugnat istum tertium modum dicendi praedestinationem aliquam ex parte praedestinati habere rationem; 2) distinguit explicite a modo, quo Pelagiani et Semipelagiani praedestinationem habere rationem explicabant; 3) contra hunc tertium modum non affert vel auctoritatem Scripturae vel Ecclesiae, sicut contra

primum et secundum; et 4) ex hoc tertio modo, quasi non daretur iam alius intermedius, transit ad stabiliendam veram sententiam tenendam, nempe „*Impossibile est, quod totus praedestinationis effectus in communi habeat aliquam causam ex parte nostra; quia quidquid est in homine ordinans ipsum in salutem, totum comprehenditur sub effectu praedestinationis, etiam ipsa praeparatio ad gratiam*“ (qu. 23 a. 5).

4. Nunc quaeritur, quonam loco oporteat Molinam collocare? Molina in lib. Concord. qu. 23 a. 5. disput. 1. memb. 2 a) reiicit errorem Origenis; b) errorem Pelagii; quia „hunc esse praedestinatum, illum reprobum, hunc esse praedestinatum ad maiorem gloriam, illum ad minorem, **totum ascriberet**, non gratiae et auxiliis Dei, sed propriis meritis et industriae liberi arbitrii“.

Et ibidem memb. 5. etiam reiicit tertium modum dicendi, praedestinationem habere ex parte praedestinati aliquam rationem. „Sententia haec (inquit) etiam hoc modo explicata, non minus falsa est, et a Scripturis Sacris aliena, quam quae membro praecedente impugnata est; argumentaque, quibus illa refutata est, non minus hanc impugnant, ostenduntque satis esse in fide periculosam, ne aliquid amplius dixerim.“

Et postea memb. 6. exponit sententiam D. Thomae, „quae communior est (inquit) inter scholasticos et his duabus conclusionibus continetur. Prior est: *Praedestinationis, quoad effectus particulares, ex quibus integer praedestinationis effectus constat, nihil prohibet unum esse causam alterius . . .* Posterior est: *Praedestinationis, quoad integrum effectum, non datur causa ex parte praedestinati . . .* Eadem sententia est Augustini multis in locis“.

At Molinae non omnino placuit sententia Augustini et D. Thomae, quae est communior inter scholasticos. Unde in prima editione libri Concordiae ad litteram scribebat: „*Communior Scholasticorum de praedestinatione sententia impugnatur.*“ In subsequentibus postea editionibus linguam, sed non sententiam corrigens scripsit: „*Communior sententia quousque vera . . .*“

5. Timens ergo a communiiori Scholasticorum sententia, quae D. Thomae et Augustini sententia est, recedere, et quasi in doctrina tantorum Doctorum pars quaedam adinveniretur falsa et quaedam alia pars vera, sic distinxit Molina ibidem memb. 6: a) „Atque adeo eandem sententiam

amplectimur, quatenus affirmat, praedestinationem non esse secundum praescientiam usus liberi arbitrii, quasi pro qualitate usus praevisi statuerit praedestinare, suave dona adultis distribuere.“ Haec est pars vera, quam Molina libenter amplectitur. b) „Multi tamen eam sententiam in hoc sensu amplectuntur, ac defendunt, quasi Deus ante ullam praescientiam usus liberi arbitrii, etiam ex hypothesi futuri, atque adeo nulla omnino habita ratione talis usus, elegerit quosdam in particulari ex hominibus et angelis, quos voluit, quibus beatitudinem conferret, et reliquos ab ea excluserit.“ Haec est pars, quam Molina arbitratur esse falsam et prorsus reiicit.

6. Unde praedestinatio iuxta Molinae sententiam habet duo capita, ut ex professo declaratum manet cap. 1 § VII in explanatione quarti principii Concordiae. Ex uno capite praedestinatio est omnino gratuita, nullam habet causam seu rationem ex parte nostra; sed tota ea in Dei voluntatem misericorditer praedeterminantis tamquam in causam reducenda est. Ita Augustinus, ita D. Thomas, ita communior Scholasticorum sententia, ita quoque libenter cum illis Molina. Ex alio capite praedestinatio habet causam, habet rationem ex parte usus liberi arbitrii. Integer proinde effectus praedestinationis divinae habet „**duas causas liberas**“, et a qualibet earum, tamquam a parte unius integrae causae, pendet. Prior ac praecipua Deus est. Posterior ac minus praecipua ipsum arbitrium. Ita Molina cum suis Molinistis.

Quid continetur in capite primo? Videlicet: „Quod Deus hunc potius ordinem rerum quam alium voluerit creare, et in eo haec potius auxilia quam alia conferre, cum quibus praevidebat hos et non illos pro libertate sui arbitrii perventuros in vitam aeternam, *nullam fuisse causam aut rationem ex parte adultorum praedestinatorum et reproborum.*“

Quid vero continetur in capite secundo? Videlicet: „Quod vero voluntas creandi eum ordinem rerum et in eo conferendi haec et non alia auxilia, **rationem praedestinationis** comparatione horum adultorum et non illorum fuerit sortita, pendens fuit ex eo, quod unus potius usus quam alius pro libertate arbitrii eorum esset futurus, atque adeo ex eo, quod Deus futurum eum praeviderit, quia pro eorum libertate erat futurus. *Atque ex hoc capite diximus, dari rationem praedestinationis adultorum ex parte usus*

liberi arbitrii praevisi.“ (Concord. qu. 23. a. 5 disp. 14 memb. ultimo.)

7. Haec igitur sunt duo capita continuo in quaestione de praedestinatione distinguenda; hi duo semper discernendi sunt sensus, „in quorum altero negandum erat cum Augustino, praedestinationem fuisse secundum praescientiam usus arbitrii cuiusque praevisi. In altero vero id ipsum sine scrupulo cum aliis Patribus omnino concedendum erat.“

„Modo addimus duo. Primum est: Scripturas Sanctas ita exponendas esse, ut nec iuxta primum sensum affirmemus, praedestinationem fuisse secundum praescientiam usus liberi arbitrii meritorumque cuiuscumque adulti; neque secundum sensum id negemus. Secundum est: Patres quodammodo eatenus ad concordiam posse reduci: si qui negant praedestinationem fuisse secundum praescientiam meritorum et boni usus liberi arbitrii futuri, accipiantur in priori sensu, quatenus eorum dicta id patientur; in quibus est Augustinus et eius sectatores. Qui vero fuisse affirmant secundum merita et bonum usum praevisum, exponantur in sensu posteriori, quatenus eorum dicta id ferent: de quorum numero sunt Origenes, Athanasius, Chrysostomus, Ambrosius, Theodoretus, Theophylactus, omnes in cap. 9. Epistolae ad Romanos, et Hieronymus in illud ad Galatas cap. 1. „Cum placuit ei, qui segregavit me ex utero matris meae.“

Sic mirifice componit omnia Molina in sua Concordia: divinam praedestinationem cum libero arbitrio creato, praedestinationem gratuitam cum praedestinatione ex nobis pendente, negationes et affirmationes S. Scripturarum circa hanc rem, et simul SS. Patres atque Ecclesiae Doctores affirmantes simul ac negantes, praedestinationem fuisse et non fuisse secundum praescientiam meritorum et boni usus liberi arbitrii futuri. Poteritne amplius desiderari?

II.

Conclusio prima.

Praedestinatio, quam Molina tradit in libro Concordiae, tamquam absurda et in terminis contradictoria reicienda est; quia a) innititur falso supposito; b) distinguit inter id, quod est ex libero arbitrio et ex praedestinatione; c) tollit certitudinem praedestinationis; d) parificat prae-

destinationem reprobationi; e) facit et praesupponit praedestinos non quidem a Deo electos, sed potius seipsos ad gloriam eligentes; f) truncat ac destruit ipsam veram notionem divinae praedestinationis.

1. *Praedestinatio a Molina tradita innititur falso supposito.* — Ratio prima. Praedestinatio, quam Molina explicat in libro Concordiae, tota quanta est, innititur scientiae mediae inter scientiam Dei naturalem et scientiam Dei liberam. Unde ab ipso Molina (qu. 23 a. 1 et 2 disp. 1) definitur: „Ratio ordinis seu mediorum in Deo, quibus **praevidet** creaturam rationalem perducendam in vitam aeternam cum proposito eundem ordinem exequendi.“

Et addit a) Quod haec praescientia est „media inter liberam et naturalem“ (ibidem). b) Quod „ex sola hac praescientia . . . totam suam certitudinem habet divina praedestinatio“ (qu. 23 disp. 1 memb. 11). c) „Quod decreta Dei et rationes providendi vel praedestinationis rationem habuerint vel solum providentiae circa vitam aeternam, dependet ex Dei praescientia.“ d) Et haec Dei praescientia „dependens fuit ex eo, quod uterque eorum pro sua libertate erat factur“ (qu. 23 disp. 1. memb. 11).

Iam vero scientia media 1. sine rationabili ullo fundamento introducta est a Molina inter scientiam Dei naturalem et scientiam Dei liberam; 2. impossibilis est atque absurdus plena, ut ex professo supra cap. 5. manet sufficienter in perspicuo positum.

Ratio secunda. Praedestinatio, quam Molina edocet in sua Concordia, praesupponit etiam doctrinam illius circa naturam sive essentiam divinae gratiae actualis. Auxilia enim gratiae media sunt, quibus Deus exequitur ordinem creaturae rationalis in salutem.

De gratia autem divina actuali plurima affirmantur et praedicantur a Molina, quae revera falsitatem redolent et in absurda concludunt, exempli causa:

1) „Quod e duobus, qui aequali motu gratiae praeveniuntur ac moventur, unus consentiat, concurret cum gratia, eliciat actum et convertatur, alter vero non: certe solum provenit ab innata et propria et intrinseca libertate utriusque, bonis et malis, reprobis et praedestinis communi.“

2) „Gratia namque praeveniens ex parte sua aequaliter utrumque movet naturaeque necessitate ex parte sua agit; ex eo autem, quod unus eorum libere adhibere vult

influxum illum sui arbitrii proprium et alter non, unus eorum convertitur, alter non item.“

3) „Ex eodem capite affirmamus, quod auxilia praevenientis gratiae efficacia sint aut inefficacia ad conversionem, pendere ab eodem influxu arbitrio proprio.“

4) „Quod enim actus a gratia praeveniente et ab arbitrio elicited liber sit eaque de causa capax rationis, virtutis, laudis et honoris . . . , profecto non est effectus gratiae praevenientis, sed arbitrii per suum influxum. Gratia namque praeveniens determinata est ad unum . . . , ex necessitate naturae movet ac sollicitat.“ (Concord. qu. 23 a. 4 et 5 disp. 1 memb. 10.)

5) „Poterit Deus compensare influxum, quo gratia praeveniens in genere causae efficientis in illos actus influit; et de potentia absoluta tanto ac tali influxu immediato in eosdem actus cum libero arbitrio cooperari, ut efficiantur tales, quales essent, si praeveniens gratia antecederet.“ (Conc. qu. 14 a. 13 disp. 37.)

6) „Conversionem fieri a Deo applicante et determinante voluntatem, ut praebeat consensum gratiae excitanti ac vocanti: falsum est.“

7) „Determinatio ab extrinseco voluntatis (a Deo) ad ipsius actus seu ad cooperationem aut consensum, pugnat cum libertate voluntatis ad eosdem actus.“

8) „Deum habere quidem influxum in actionem voluntatis, non vero quo voluntatem ad consensum seu cooperationem determinet.“

9) „Influxus Dei in actionem est immediatus in actionem ipsam, et non in voluntatem et per voluntatem eo motam in actionem.“

10) „Determinatio tamen voluntatis . . . est ab ipsa voluntate pro sua innata libertate se libere applicante ac determinante ad consensum aut dissensum, et non a Deo sua omnipotentia illam determinante; quoniam tunc actus non esset liber, sed necessarius ex parte nostrae voluntatis, ac proinde nec rationem virtutis neque meriti haberet neque esset actus humanus.“

11) „Quia tamen gratia illa (praeveniens), quantum est de se, agit necessitate naturae, neque in ea est ulla libertas, actus illos esse quidem supernaturales, quia ab ea gratia emanant, non vero esse ea ratione liberos. E contra vero, eosdem actus liberos esse, quia emanant a voluntate, quae ad eos potuit non influere, non vero esse

ea ratione supernaturales.“ (Concord. qu. 23 a. 4 et 5 disp. 1 memb. 7.) „Gratiam praevenientem esse **motum liberi arbitrii**“ (ibidem memb. 10). „Quod actus liber sit, non ab auxilio gratiae, sed a solo arbitrio provenit“ (ibid. memb. 6). „Gratiam praevenientem esse **motum naturalem voluntatis**“ (qu. 14 a. 13 disp. 45).

Ex quibus omnibus sequitur: a) Gratiam Molinianam esse versatilem et a nostrae voluntatis nutu pendulam; „a nostra enim libertate pendere, ut auxilia praevenientis atque adiuvantis gratiae efficacia ad conversionem seu iustificationem sint.“ (Conc. qu. 14 a. 13 disp. 40.)

b) Influxum gratiae praevenientis de potentia absoluta posse compensari a Deo per influxum generalem.

c) Gratiam Dei praevenientem nihil influere in actus supernaturales: 1) **nec in quantum liberi**; 2) **nec in quantum boni**; 3) **nec in quantum meritorii**.

d) Gratiam Dei praevenientem agere ex necessitate naturae, et tamen ipsam esse principium actus liberi (qu. 14 a. 13 disp. 27 et 37).

e) Gratiam Dei praevenientem ex necessitate movere ac sollicitare et esse determinatam ad unum; in ea non esse ullam libertatem, et tamen esse motum liberi arbitrii.

f) Influxum Dei non esse in potentiam voluntatis, nec causare actionem voluntatis, ut egreditur a potentia liberi arbitrii; ac proinde non applicare voluntatem ad consensum nec in ipsa conversione aut iustificatione, qua homo transmutatur de statu iniustitiae ad statum iustitiae.

g) Deum igitur non causare, non efficere, non producere in nobis **initium** nostrorum bonorum operum.

Ratio tertia. Praedestinatio a Molina propugnata in libro Concordiae etiam necessario praesupponit **concursum simultaneum**, quo Deus concurrit, non modo ut Auctor naturae est, ad omnem actionem liberi arbitrii creati; verum etiam, ut Auctor est ordinis supernaturalis, ad opera ipsa salutaria. Etenim, teste ipso Molina, actus supernaturales credendi, sperandi et diligendi, procedunt 1) a Deo influente per concursum generalem; 2) a concursu Dei per gratiam praevenientem; 3) et ab influxu ipsius liberi arbitrii; ut manet expositum cap. 1 § IV. Atque „hae sunt tres partes unius integrae causae, a qua emanat totus actus; ut a singulis, etiam partialitate causae totus etiam emanet, diverso tamen modo.“ (Conc. qu. 14 a. 13 disp. 37.)

Concursus autem simultaneus dependet a concursu creaturae; determinatur a libero arbitrio creato ad hanc vel ad illam actionem; est indifferens ad bonum et ad malum, ad consensum vel ad dissensum; non causat nec efficit **esse liberum** nec **esse bonum** actuum humanorum; subditur libero arbitrio creato, cum homo per suum liberum arbitrium utatur divina motione. Et sicut gratia actualis, iuxta Molinam, est versatilis¹ ac libero arbitrio subdita,

¹ Quod gratia molinistica sit **versatilis** et a creata voluntate **pendula**, affirmat ipse Molina (Conc. qu. 14 a. 13 disp. 4; qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 10). Confirmat ipse Lessius de grat. Dei cap. 10: „*Recte dicit Molina (inquit), quod gratia sit efficax vel inefficax, pendere a libero arbitrio; adeo ut in potestate liberi arbitrii sit, gratiam, quae secundum se est sufficiens, reddere efficacem vel inefficacem in actu secundo.*“ Et corroborat Suarez de grat. part. 2 cap. 53: „*Dicimus vocationem congruam per se spectatam et secundum suam absolutam entitatem non habere intrinsece ac determinate actualem efficaciam, sed potius de se esse indifferentem, ut congrua vel incongrua sit.*“ Unde gratia actualis iuxta Molinam de se est 1) indifferens, versatilis; 2) dependens ab hominis voluntate, qua gratia efficitur **congrua** et redditur **efficax**. P. Hurter de gratia cap. 2 schol. 4 n. 117 scribit: „Versatilis enim tunc tantum posset dici gratia, si ex aequo ad bonum et ad malum iuvaret; cum solum vero ad bonum alliciat et iuvet, a malo deterreat, et contra malum subministret **virtutem**, vere inscite versatilis concipitur.“ Concipitur scite **versatilis**; quia **virtus** quam contra malum subministrat, de se est „**indifferens**“ iuxta Molinistas, et redditur a libero arbitrio **efficax**. Unde virtus non est de se efficax, nec determinans, nec congrua; ergo versatilis, indifferens ac pendula. Unde nemo, quem ego sciam, appellat gratiam molinisticam **versatilem**, quia adiuvet ad malum, sed quia redditur **efficax** ab humano arbitrio in operando bono. Attamen de concursu simultaneo Molina ipse affirmat, quod est **indifferens** ad bonum vel ad malum operandum, ut ex supra dictis cap. 1 patet. Et tamen P. Hurter arguit contra gratiam ex se efficacem, quae aufert ipsam duritiam cordis, et qua voluntas ex mala transmutatur in bonam, et quae facit nos ut bonum velimus et faciamus infallibiliter, insuperabiliter et indeclinabiliter, sicut S. Augustinus loquitur; P. Hurter, inquam, sic arguit contra hanc divinam gratiam: „Admissa praemotione physica, sequitur Deum praedeterminare indeclinabiliter, irresistibiliter, insuperabiliter ad opera mala et ad peccata . . . Atqui Deus . . . Ergo non videtur Deus excusari posse a peccato. Desistimus ab evolvendo hoc argumento, ne invidiam conflare videamur praedeterminantium systemati.“ Ita P. Hurter ad litteram tract. de grat. Thes. 193. Undenam scit P. Hurter, quod praemotio physica adiuvat ex aequo ad malum ad bonum? Et si gratia molinistica (quae nihil aliud est, si quid est, nisi **motio moralis**) ad bonum allicit, a malo deterret, et contra malum subministrat virtutem: quare obloquitur P. Hurter contra gratiam ab intrinseco efficacem, quae non modo allicit ad bonum, sed impellit et confirmat in bono, et „*ad Deum nostras etiam rebelles compellit propitia voluntates*“ iuxta doctrinam Ecclesiae? Gratia haec non solum moraliter, sed et physice transmutat voluntatem; et subministrat virtutem ex se efficacem contra malum. Vere inscitus videtur esse con-

quae ab eodem libero arbitrio pendet, ut fiat efficax vel inefficax; et per se spectata, est indifferens, ut congrua sit vel incongrua; ita concursus simultaneus est indifferens, versatilis et a libero arbitrio pendens, ut sit efficax vel inefficax ad bonum vel ad malum, ad virtutem vel ad vitium, ad opus laudabile vel reprehensibile: ut constat ex expositione facta cap. 1 § III.

Itaque omnia argumenta, quibus reiiciuntur concursus simultaneus Molinae, gratia praeveniens ipsius et scientia media, eo ipso reiiciunt Molinae praedestinationem, quae his tribus Concordiae principiis innititur. Quartum enim principium Concordiae corrumpit, aliis tribus praecedentibus iam subversis.

2. Praedestinatio a Molina tradita distinguit inter id, quod est ex libero arbitrio, et id, quod est ex gratia atque ex praedestinatione.

D. Thomas 1 P. qu. 23 a. 5, postquam reiecit veluti haereticas et S. Scripturae contrarias positionem Origenis et positionem Pelagianorum, etiam reiicit saltem tamquam contrariam veritati et christianae Philosophiae opinionem dicentium, merita sequentia praedestinationis effectum constituere quamdam rationem praedestinationis ex parte ipsius praedestinati. Atque sic huiusmodi opinionem impugnat: „Sed isti videntur distinxisse inter id, quod est ex gratia, et id, quod est ex libero arbitrio, quasi non posset esse idem ex utroque. Manifestum est autem, quod id, quod est gratiae, est praedestinationis effectus; et hoc non potest poni ut ratio praedestinationis, cum hoc sub praedestinatione concludatur. Si igitur aliquid aliud ex parte nostra sit ratio praedestinationis, hoc erit praeter effectum praedestinationis. Non est autem distinctum, quod est ex libero arbitrio et ex praedestinatione; sicut nec est distinctum, quod est ex causa secunda et Causa Prima. Divina enim Providentia producit effectus per operationes causarum secundarum, ut supra dictum est qu. 19 a. 5. Unde et id, quod est per liberum arbitrium, est ex praedestinatione.“ —

Nunc ergo; Molina expresse dicit: a) „Dari rationem praedestinationis adulatorum ex parte usus liberi arbitrii praevisi.“ (Conc. qu. 23 a. 5 disp. 1. m. ult.)

ceptus, quem P. Hurter efformavit sibi de gratia divina, quam cum S. Augustino et Angelico Doctore docent ac propugnant Thomistae!

b) „In praedestinatione includi actum voluntatis divinae, quo Deus efficaciter vult, quantum ex se est, conferre ea media, quibus praevidet, praedestinatum adultum dependenter a libero suo arbitrio perventurum in vitam aeternam. Quare actus ille voluntatis divinae neque tota causa est effectuum omnium praedestinationis, cum multi ab influxu libero arbitrii pendeant“ (qu. 23 a. 1 et 2 disp. 2).

c) „Rem, quae est integer supernaturalis effectus praedestinationis adulti, . . . pendere a duabus causis liberis, tamquam a **duabus partibus** unius causae integrae“ (qu. 23 a. 4 et 5 disp. 1 memb. 9).

d) „Licet res illa habeat, quod sit effectus praedestinationis, prout est a Deo per praedestinationem aeternam atque comparatione Dei, et non ut est ab arbitrio creato, nihilominus fit, ut ab arbitrio creato pendeat, non solum quod res ipsa in rerum natura sit, sed etiam consequenter quod **rationem effectus** praedestinationis in se habeat“ (ibidem).

e) „Examinandum tamen restat, utrum **idem bonus usus**, spectatus ut praecise emanat ab arbitrio ipso, suaeque innata ac naturali libertate . . . dicendus sit effectus praedestinationis. Nos diximus, ex eo capite non habere quod effectus sit praedestinationis, eoque modo praecise spectatum, computandum non esse inter effectus praedestinationis; sed esse **id, quod se tenet ex parte praedestinati**, et **quod Deus ab illo exigit**, ut Deo ipso per suam aeternam praedestinationem effectusque omnes temporales illius praecipue cooperante, perducenteque illum in vitam aeternam, adultus quoque ipse libere consentiat, et cooperetur; ut ea ratione,

f) Licet effectus totus praedestinationis, mediaque omnia universim, quibus in vitam aeternam perducitur, dona sint Dei, ex infinita ipsius misericordia pro sola libera sua voluntate profecta; multa tamen eorum sint merita ipsius praedestinati, et quaedam eorum dispositiones ipsius, quibus sua libertate seipsum disponit ad gratiam“ (qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 10).

Itaque 1) Deus non est **tota causa** effectuum omnium praedestinationis; nam „multi, inquit Molina, ab influxu liberi arbitrii pendeant“. Quasi Deus non esset etiam causa et liberi arbitrii creati et influxus ipsius liberi arbitrii et ipsorum multorum praedestinationis effectuum praedestinationis, qui ab influxu liberi arbitrii pendent!

2) Deus est **causa partialis** illius rei, quae est integer

effectus praedestinationis adulti. Quapropter non est causa totalis et integra in ordine Causae Primae, a qua descendit tota virtus ipsius causae secundae, quae est liberum arbitrium creatum. Sed e contra Deus et homo, voluntas divina et voluntas humana sunt, inquit Molina, „*duae partes unius causae integrae*“.

3) Quod liberum arbitrium creaturae rationalis determinet se ad consentiendum et consentiat et consentiendo cooperetur, non habet rationem effectus praedestinationis, nec effectus praedestinationis est dicendus; sed a) „*est id, quod se tenet ex parte praedestinati et quod Deus ab illo exigit*“; b) *est id*, quo pendet, quod effectus praedestinationis prout est a Deo, „*sit in rerum natura et rationem effectus praedestinationis in se habeat*“.

Uno verbo tota Molinae Concordia nihil aliud est quoad medullam substantiae ipsius nisi **distinctio** inter id, quod est ex gratia, et id, quod est ex libero arbitrio; inter id, quod est ex libero arbitrio creato, et id, quod est ex Deo; inter id, quod est causa secunda, et id, quod est ex Causa prima.

In ordine enim naturae „*totus quippe effectus et a Deo est et a causis secundis; sed neque a Deo neque a causis secundis ut a tota causa, sed ut a parte causae, quae simul exegit concursum et influxum alterius; non secus ac cum duo trahunt navim, totus motus proficiscitur ab unoquoque trahentium, sed non tamquam a tota causa motus, siquidem quivis eorum simul efficit cum altero omnes ac singulas partes eiusdem motus*“ (Conc. qu. 14 a. 13 disp. 26.)

In ordine autem supernaturali similiter se habent Deus et homo, quantumvis praeveniat gratia, semper remanent sicut duae causae partiales, parallelae, laterales, et sicut duo trahentes navim aut portantes lapidem. Nam a) „*determinare voluntatem ad illius consensum, pugnat cum libertate voluntatis*“; b) „*non ergo illa actio et cooperatio Dei est determinatio voluntatis*“; c) „*Deum habere quidem influxum in actionem voluntatis, non vero quod voluntatem ad consensum seu cooperationem determinet*“ (Conc. qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 7); d) „*tum et singulas partes eius supernaturalis usus liberi arbitrii, qui in integro effectus praedestinationis adulti includitur, ... habere duas causas liberas, et a qualibet earum tamquam a parte unius integrae causae pendere*“ (ibid. memb. 9); e) „*Totus*

effectus totaque actio totalitate, ut vocant, effectus, et est a Deo et ab arbitrio nostro, *tamquam a duabus partibus unius integrae causae, tam actionis quam effectus*; non secus ac quando duo agentia movent mobile aliquod, quod neutrum eo influxu, quo actu influit, illud moveret, nisi cooperante alio, unumque illorum agentium magis ac principalius influit quam aliud.“ (Concord. qu. 14 a. 13 disp. 12.)

Ac tandem scientia media, qua Deus ante omnem liberum actum suae divinae voluntatis videt, „*quid pro sua innata libertate acturum esset liberum arbitrium creaturarum, si in hoc vel illo vel etiam in infinitis rerum ordinibus collocaretur*“ (Conc. qu. 14 a. 13 disp. 52), praesupponit tamquam necessarium fundamentum hanc famosam distinctionem inter **id**, quod est ex gratia, et **id**, quod est ex libero arbitrio; inter **id**, quod est ex causa secunda et ex Causa Prima. Inde quod Deus et creatura sint causae partiales seu partes duae unius integrae causae. Deus non operatur per creaturas, sed cooperatur cum creaturis; „*arbitrium ipsum invitat et allicit, ut consensum praebeat ad eiusmodi usus supernaturales . . . Semper tamen Deus arbitrio innatam libertatem, ut consentiat aut non consentiat, influat aut non influat, cooperetur aut non cooperetur, relinquit . . . Totus vero ille usus Deum ipsum et arbitrium creatum tamquam duas partes unius causae liberae habet, a quarum qualibet praedicto modo explicato pendet*“ (qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 9).

Unde Deus invitat liberum arbitrium creatum ad consensum; sed „*arbitrio relinquit, ut consentiat, ut cooperetur, ut influat*“. Deus non efficit, ut Causa Prima, **totum hoc**, quod libero arbitrio relinquitur faciendum. Quasi adinventiretur aliquid entitatis aut perfectionis, quod Causa Prima **relinqueret** causae secundae faciendum, et quod Ipsa non faceret primo et principaliter!

Sic loquitur Molina de determinatione liberae voluntatis, de transitu ipsius a potentia ad actum, de ipsius proprio actu, qui est eligere et consentire et cooperari; sicut loqui oportet, cum agitur de imperfectionibus, de privatione entitatis, de malo, quod est privatio boni. Ut Deus, Causa Prima, **permittit** aliquando causas secundas **deficere** in suis propriis actionibus ac motibus; ita **relinquit** semper causis secundis liberis, ut influant aut non influant, ut consentiant aut non consentiant, ut cooperentur aut non cooperentur.

Deus, iuxta Molinam, non agit in potentiam voluntatis nec in potentiam ullius causae secundae; non agit in ignem producentem calorem, sed in aquam, in qua recipitur calor; non influit „*in causam, ea ratione qua agens est, quasi eo prius mota et excitata agat, sed cum causa*“ (qu. 14 a. 13 disp. 29). Aliquid igitur in determinatione et actu liberi arbitrii subterfugit virtutem Divinae voluntatis, quae est Causa Prima omnium rerum et entitatum; et **hoc aliquid**, quod Deus non facit, videt a longe per Scientiam mediam. Scientia media non est enim causa eorum, quae videntur.

3. *Tollit certitudinem praedestinationis.* — Ratio prima. Certitudo praedestinationis, quam Molina propugnat in libro Concordiae, tota quanta est, in Scientia media fundatur. Unde Molina qu. 23 a. 1 disp. 2: „Deum praevidere media, quibus quisque perveniet ad beatitudinem, ex hypothesi, quod in hoc vel in illo ordine rerum collocandus sit, non pertinet ad scientiam liberam, sed ad illam **mediam** inter liberam et mere naturalem, quae omnem liberum actum voluntatis antecedit, ut qu. 14 a. 13 ostensum est.“ Et qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11: „In aeterna praedestinatione non alia est certitudo, quod praedestinatus sempiternam sit beatitudinem consecuturus, quam quae est in divina praescientia, qua Deus certo cognovit eum, cui talia vel talia auxilia ac media ex aeterna dispositione praeparavit, perventurum in vitam aeternam.“

Sed scientia media aufert a Deo: a) certitudinem Divinae Scientiae; b) perfectionem Divinae Scientiae; ut ex professo supra ostensum manet cap. 5 concl. 2.

Praedestinatio igitur a Molina propugnata tollit certitudinem a divina praedestinatione.

Ratio secunda. Certitudo scientiae mediae, a qua oritur tota certitudo praedestinationis a Molina excogitatae, fundatur supra comprehensionem ipsius liberi arbitrii creati. Unde Molina qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11: „Licet adultus ita praedestinatus certo, hoc est absque ulla Dei deceptione, vitam aeternam consequetur; certitudo tamen non est ex parte mediorum effectusque praedestinationis, sed ex parte divinae praescientiae, qua Deus altitudine illimitataque perfectione sui intellectus, **supra id quod natura rei habet**, certo cognoscit praedestinatum taliter pro sua libertate cooperaturum per suum arbitrium, ut eisdem mediis in vitam aeternam reipsa debeat pervenire.“

Certitudo autem supercomprehensionis divinae pendet ex eo, quod homo pro sua innata libertate acturus est; „quia in potestate Dei non fuit scire per eam scientiam aliud quam reipsa sciverit.“ „Item quod res libero arbitrio praedita, si in certo ordine rerum et circumstantiarum collocetur, in unam aut alteram partem se flectat, non provenire ex praescientia Dei; quin potius ideo Deum id praescire, quia ipsa res libero arbitrio praedita libere id ipsum agere debet; neque provenire ex eo, quod Deus velit id ab ea fieri, sed ex eo, quod ipsa libere id velit facere.“ (Conc. qu. 14 a. 13 disp. 52.)

Certitudo ergo huiusce divinae comprehensionis 1) pendet ab eo libero hominis arbitrio; 2) est posterior ipsa determinatione voluntatis creatae; 3) nequit esse **certitudo**, sed coniecturalis dumtaxat cognitio; quia natura rei hoc non habet, ac proinde nec dare potest (1 P. qu. 14 c. 13); 4) et si, (ut Molina videtur intendere) talis supercomprehensio habet certitudinem, quia est „*supra id, quod natura rei habet*“, tunc est contradictio in terminis; quia iam ideo Deus id non praescit, quia ipsa res libero arbitrio praedita id ipsum agere debet. Quomodo enim, si natura liberi arbitrii creati hoc non habet, poterit id ipsum cognosci in supercomprehensione ipsius liberi arbitrii **naturae**?

Ratio tertia. Certitudo praedestinationis iuxta Molinam non oritur aut provenit: 1) nec ex eo, quod Deus velit, quia antecedit omnem actum liberum Divinae Voluntatis (qu. 14 a. 13 disp. 52); 2) „neque ex parte mediorum“ (qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11); et aliunde ab arbitrio pendet gratiae auxilia **efficacia** reddere (qu. 14 a. 13 disp. 40); 3) nec ex cognitione ipsius liberi arbitrii creati, quia est „*supra id, quod natura rei habet*“; 4) nec ex ipsa divini intellectus comprehensione; quia ante omnem actum liberum Divinae Voluntatis non datur nisi comprehensio necessaria Divinae Essentiae et omnium rerum, quae sunt aliae a Deo, in quantum habent **rationem** dumtaxat **possibilium**.

Ergo praedestinatio, quam Molina defendit, omni prorsus caret certitudine.

Ratio quarta. „In quolibet ordine causarum attendendus est non solum ordo Causae Primae ad effectum, sed etiam ordo secundae causae ad effectum, et ordo etiam Causae Primae ad secundam; quia causa secunda non ordinatur ad effectum nisi ex ordinatione Causae Primae.

Causa autem Prima dat secundae, quod influat super causatum suum." Ita pulchre ac profunde D. Thomas qu. 6 de Verit. a. 6.

Molina autem non satis attendit ordinem Causae Primae ad effectum, non ordinem causae secundae ad effectum nec ordinem Causae Primae ad secundam. Vult enim, quod liberum arbitrium creatum ordinem dicat ad effectum, ad consensum, ad electionem, ad volendum hoc facere, *sine ordinatione Causae Primae, ante omnem actum liberum Divinae Voluntatis*. Vult etiam, quod causa secunda, quae est voluntas creata, agat, causet, antequam Causa Prima, quae est Divina voluntas, det ei, quod agat, quod influat super causatum suum.

Ergo scientia media est scientia nulla; et nulla quoque praedestinationis certitudo, quae ex scientia media proveniat. *Quia causa secunda non ordinatur ad effectum suum nisi ex ordinatione Causae Primae.*

4. *Parificat praedestinationem reprobationi.* — Primo **ratione mediorum ad beatitudinem consequendam.** Molina enim in lib. Conc. qu. 23 a. 4 et 5 disp. 1 memb. 11 scribit: „Hinc iam facile intelligetur, cum Deus adultis non praedestinat, tam hominibus quam angelis, ex sua parte providerit auxiliis et mediis, quibus, si per ipsorum arbitrium non staret, re vera ad beatitudinem pervenirent; quin et aliquibus eorum providerit longe maioribus et potentioribus auxiliis et mediis, quam multis ex praedestinatorum ordine . . .“

Et rursus ibidem paulo post adiungit: „Cum auxiliis ex parte Dei, cum quibus usus iustificatur et salvatur, alius pro sua libertate nec iustificatur nec salvatur. Neque dubitandum est, multos torqueri apud inferos, qui multo maioribus auxiliis ad salutem a Deo donati fuerunt, quam multi, qui in coelo divino conspectu fruuntur.“

Datur ergo praeparatio non tantummodo aequalium, sed etiam aliquando maiorum beneficiorum pro reprobis quam pro multis, qui sunt ex ordine praedestinatorum.

Secundo **ratione electionis.** Nam iuxta Molinam in lib. Concord. qu. 23 a. 3. *Quid sit reprobatio:* „Duplex electio est in Deo meditanda. Una, de qua loquitur Paulus ad Ephes. 1., qua ante mundi constitutionem elegit nos in Christo, non quia eramus sancti, sed ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate. Quod non est aliud, quam ob merita Christi media nobis voluisse conferre,

quibus sancti essemus et immaculati in conspectu eius in caritate, talesque in fine vitae reperiremur; ac hoc nihil est aliud quam praedestinasse nos in Christo . . .“

„Alia electio meditanda est, qua tamquam iam ex misericordia ac donis suis dignos effectos vita aeterna nos ut tales acceptat eamque tamquam dignis nobis tribuere statuit. In iudicio ergo, quo tales nos iudicat, et in acceptance ac proposito vitam aeternam nobis ut dignis conferendi posita est ratio reprobationis; quae exprimetur sententia illa Christi in die iudicii: *Venite, benedicti Patris mei* etc. Tamquam rationem enim, quare praedestinis potius quam reprobis regnum coeleste expetierit tribuatque, reddidit Christus Dominus ipsa opera, quae per divinam gratiam iusti praestiterunt, quae tamen reprobi neglexerunt.“

Itaque a) Omnes homines, etiam reprobi, sunt electi a Deo **prima electione**; nam omnibus voluit Deus conferre, quibus sancti essent; „et *aliquibus reproborum longe maioribus et potentioribus auxiliis et mediis quam multis ex praedestinatorum ordine*“.

b) Et **ratio, quare** praedestinis potius quam reprobis paratum est regnum coelorum a constitutione mundi, sunt opera, quae per divinam gratiam iusti praestiterunt; sic ut **ratio, quare** ignis aeternus paratur reprobis, sunt mala opera ipsorum.

c) Unde datur duplex electio: una communis omnibus praedestinis et reprobis. Altera est praedestinatorum ad gloriam et reproborum ad gehennam. Eliguntur ergo reprobi ad gehennam, sicut praedestinati eliguntur ad gloriam, iuxta istam duplicem electionem, quam Molina conceptis verbis tradit.

Tertio **ex modo, quo Molina definit praedestinationem**. Molina, Concord. qu. 23 a. 1 disp. 1, credens aptius praedestinationem quam D. Thomas, scribit: „*Praedestinatio est ratio ordinis seu mediorum in Deo, quibus praevidet creaturam rationalem perducendam in vitam aeternam cum proposito eundem ordinem exequendi*.“ Et postea addit: „Quia vero Deus circa reprobos etiam suam habet providentiam . . . Quia, inquam, comparatione creaturarum omnium mente praeditarum Deus habet providentiam circa beatitudinem, atque adeo apud se **rationem habet mediorum**, quibus pervenire possint in vitam aeternam, cum proposito talem ordinem, quod ad se attinet, exequendi;

contrahitur providentia ad **rationem praedestinationis**, quae solum est comparatione creaturarum, quae vitam aeternam consequuntur, per particulam illam: „*Quibus praevidet creaturam rationalem perducendam in vitam aeternam.*“

Unde 1) Deus habet providentiam omnium creaturarum mente praeditarum circa beatitudinem. 2) Ista providentia est „*Ratio ordinis seu mediorum, quibus creaturae omnes mente praeditae pervenire possunt in vitam aeternam.* 3) *Neque dubitandum est, multos torqueri apud inferos, qui multo maioribus auxiliis ad salutem a Deo donati fuerunt, quam multi, qui in coelo divino conspectu fruuntur.*“ (Concord. qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11.) Media igitur, quorum rationem apud se Deus habet circa salutem reprobatorum, sunt aliquando multo maiora et longe potentiora quam media, quibus **praevidet** praedestinos ad vitam aeternam esse perventuros.

Praedestinatio itaque et reprobatio non differunt ex parte Dei providentis; nam Deus providet non solum aequaliter, sed etiam abundantius his, qui non perveniunt in vitam aeternam, quam his, qui perveniunt.

Proprie loquendo in systemate Molinae nec datur praedestinatio nec reprobatio, sed tantummodo **providentia** omnium creaturarum rationalium circa beatitudinem; et ista providentia, quae aliquoties est specialior circa eos, qui non salvantur, quam circa eos, qui salvantur, „**contrahitur ad rationem praedestinationis**“ sola virtute Scientiae mediae.

Deus **praevidet**, hos vel illos mediis et auxiliis vel aequalibus vel fortasse minoribus in vitam aeternam esse perventuros: en praedestinatio.

Deus **praevidet**, hos vel illos mediis et auxiliis vel aequalibus vel forsitan maioribus in vitam aeternam non esse perventuros: en reprobatio, vel si mavis providentia ad rationem praedestinationis non contracta. Molina enim nullam admittit reprobationem, quae opponatur vel electioni vel praedestinationi; sed tantum reprobationem, quae opponitur illi secundae electioni ad gloriam post praevisa merita. Sic reprobatio includit tantummodo „*iudicium aeternum, quo creatura rationalis a Deo indigna iudicatur vita aeterna dignaque aeterna puniatur*“; sicut praedestinatio est „*iudicium, quo iam ex misericordia et donis suis dignos effectos vita aeterna nos ut tales iudicat et nos ut*

tales acceptat.“ (Concord. qu. 23 a. 3. *Quid sit reprobatio.*)

5. Facit et praesupponit praedestinos non quidem a Deo electos, sed potius seipsos ad gloriam eligentes. — Ratio prima. Molina lib. Concord. qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11 sic loquitur: „Sint duo homines iusti, animo et corpore ceterisque adiunctis per omnia pares, ponamusque Deum constituisse eodem prorsus modo utrique ex parte sua opitulari ac providere. Tunc oblata utrique eadem peccandi occasione ex aspectu eiusdem mulieris pulchrae, pro **sola innata libertate** utriusque fieri potest, ut unus in peccatum consentiat, alter minime, sed seipsum cohibeat. Quod si ponamus insuper utrumque subito vel ruina domus collapsae obrutum fuisse, vel alia de causa, ut saepe evenire solet, interiisse; inveniemus simile omnino Dei decretum conferendi utrique media ad salutem eademque prorsus rationem providendi respectu eius, quem Deus praevidebat non consensurum in peccatum, sed in gratia discessurum, habuisse **rationem praedestinationis**; respectu vero alterius, de quo contrariam habebat praescientiam, habuisse quidem **rationem providentiae**, non vero praedestinationis. Cum ergo quod Deus de utroque non idem, sed contraria praesciverit, dependens fuit ex eo, quod uterque eorum pro sua libertate erat facturum, qui si vellet, possent reipsa, quod fecerunt, non facere; fit, ut quod decreta illa rationesve providendi vel praedestinationis rationem habuerint vel solum providentiae circa vitam aeternam, dependens fuerit tamquam a conditione **sine qua non** ex eo, quod unusquisque eorum pro sua innata libertate erat facturum. Quod Deus ideo altitudine sui intellectus praevidit futurum, quia pro eorum libertate ita erat futurum; et non e contrario.“ Unde habetur: a) „Simile omnino Dei decretum conferendi utrique media ad salutem eademque prorsus ratio providendi.“ b) „Deus constituit eodem prorsus modo utrique ex parte sua opitulari ac providere.“ c) „Pro sola innata libertate utriusque unus in peccatum consentit, alter minime;“ et unus discedit in gratia et alius in peccato. d) „Ex eo, quod uterque eorum pro sua libertate erat facturum, fit, ut decreta illa rationesve providendi habuerint **praedestinationis rationem** vel solum providentiae circa vitam aeternam.“ e) „Quod Deus de utroque non idem, sed contraria praesciverit, dependens

fuit ex eo, quod uterque eorum pro sua libertate erat futurus, et non e contrario.“

Quid ergo discernit unum ab altero? Non decretum Dei, non ratio providendi, non divinae gratiae auxilia, non divina praescientia, sed „*sola innata libertas utriusque*“.

Quare ergo non obstantibus eodem decreto, eadem providendi ratione, iisdem gratiae auxiliis, Deus de utroque contraria praescivit? *Ex eo, quod uterque eorum pro sua libertate erat factururus.*

Quare decreta illa rationes providendi habuerunt pro uno praedestinationis rationem et pro alio solum rationem providentiae circa vitam aeternam? *Ex eo, quod unusquisque eorum pro sua libertate innata erat factururus.*

Ratio secunda. Molina ulterius progrediens et desiderans, „ut adhuc melius perspicias, quantum libertas arbitrii horum praedestinatorum ac reproborum ac facultas utrorumque perveniendi reipsa in vitam aeternam aut deflectendi in extremam miseriam cum **ea ipsa numero praedestinatione et providentia** circa eos, quae ex aeternitate in Deo est, consentiat, finge“ (inquit qu. 23 a. 5. disp. 1 memb. 11):

„In Deo Optimo Maximo non esse praescientiam illam mediam, qua altitudine sui intellectus penetrat, quid pro arbitrii libertate sit futurum, sed quam incertum id in se est, tam incertum et incognitum esse Deo; et nihilo minus Deum per scientiam omnino naturalem, qua naturas omnium rerum, fines earum et media ad eos accommoda penetrat, statuuisse ex sua parte eodem modo providere utrisque in vitam aeternam, quo reipsa eis providet, interim exitus cuiusque futuri contingentis ignorando.“

„Sane ea hypothese data nullus dubitaret libertatem arbitrii utrorumque facultatemque eorum vel perveniendi in beatitudinem vel incidendi in supremam miseriam, prout in huius vitae stadio pro sua libertate excurrere vellent, consentire optime cum ea ipsa providentia, quae circa eos ex aeternitate est in Deo: quippe cum eventus omnino esset incertus pendensque, ut in unam aut alteram partem eveniret, ex **sola arbitrii utrorumque libertate**.“

„Cum ergo quod Deus eminentia illimitataque sui intellectus perfectione praesciat, quid pro cuiusque arbitrii libertate sit eventurum, nihil de libertate illius adimat, sed perinde indifferenter illum relinquat, ut in quam maluerit partem se flectat, ac si praescientia in ipso non

praeextitisset; eo quod non, quia id praescivit, idcirco arbitrium se flectere debeat in eam partem, sed quia sua libertate se est inflexurum, Deus id praesciverit praescivissetque contrarium, si pro eadem libertate esset futurum; profecto nihil hac praescientia impediens **eadem libertas ac facultas** perveniendi in vitam aeternam aut ab ea deflectendi inconcussa perseverat.“

Habemus enim: 1) Quod licet in Deo non sit scientia media, nullum exinde exoritur inconveniens: hoc revera est certissimum; quoniam absurda et inconvenientia Molinianae Concordiae prodeunt tamquam ex ipsa prima radice ex scientia media.

2) Quod Deus per scientiam omnino naturalem . . . **statuisset** etc.; hoc est absurdum. Scientia enim omnino naturalis est scientia necessaria, scientia simplicis intelligentiae, per quam **nihil statuitur**; quia ad statuendum aliquid oportet, quod scientia Dei habeat coniunctam voluntatem, et tunc iam est libera et causa rerum et scientia non mere possibilium, sed futurorum vel futuribilium.

3) Quod admissis huiusmodi divinis statutis a) eventus salutis aeternae pendet **ex sola arbitrii libertate**. b) **Libertas** perveniendi in vitam aeternam aut ab ea deflectendi inconcussa perseverat. c) **Facultas** perveniendi in vitam aeternam inconcussa perseverat.

In hac vero facultate multiplices facultates includuntur, scilicet facultas adimplendi omnia praecepta legis, seipsum ad gratiam praeparandi, merendi vitam aeternam, a peccato resurgendi, peccata in posterum vitandi et usque in finem vitae in gratia sanctificante perseverandi. Absque praedictis facultatibus datur utique **facultas deflectendi** a vita aeterna, non tamen **facultas inconcussa perveniendi** in vitam aeternam.

Molina tamen supponit has omnes facultates possideri ab utrisque, nempe ab iis, qui salvantur, et ab iis, qui deficiunt a salute; nam Deus „*statuit ex sua parte eodem modo providere utrisque in vitam aeternam*“.

Ergo quod unus salvetur et alter damnetur; quod iste perveniat in beatitudinem et ille in beatitudinem non perveniat, evenit „*ex sola arbitrii utrorumque libertate*“.

Ratio tertia. In systemate doctrinali Molinae homo suo proprio libero arbitrio se discernit ab alio homine: a) *in consecutione gratiae actualis*; b) *in consecutione gratiae sanctificantis*; c) *in consecutione doni finalis perseverantiae*.

Quoad primum sic Molina in Conc. qu. 14 a. 13 disp. 10: „Quotiescumque liberum arbitrium ex suis viribus naturalibus conatur praestovere est ad conandum totum id, quod ex sese potest, tam circa ea, quae fides habet, addiscenda et amplectenda, quam circa dolorem de peccatis ad iustificationem; a Deo conferri gratiam praevenientem auxiliave, quibus id faciat, ut oportet, ad salutem.“

Et iterum: „Inter leges, quas tam Christus quam Pater aeternus statuerunt de auxiliis et donis . . ., una fuit: *ut quoties ex nostris viribus naturalibus conaremur facere, quod in nobis est, praesto nobis essent auxilia gratiae.*“

Quoad secundum vero sic Molina qu. 14 a. 13 disp. 12: „Fieri potest, ut duorum, qui aequali auxilio interius a Deo vocantur, unus pro libertate sui arbitrii convertatur et alter in infidelitate permaneat.“

Et rursus: „Imo fieri potest, ut aliquis praeventus et vocatus longe maiori auxilio pro sua libertate non convertatur et alius cum longe minori convertatur.“

Et iterum ibidem: „Pro **sola** namque eorum libertate potest evenire, ut unus amplectatur fidem, alter vero eandem contemnat.“

Quoad tertium denique sic Molina in Concord. qu. 23 a 5 disp. 1 memb. ultimo: „Nulli Deum denegare auxilium, quod ad perseverandum sit satis . . . Ad donum perseverantiae duo sunt necessaria. Unum ex parte Dei, videlicet ut ea auxilia conferre statuerit, cum quibus **praevidebat** adultum pro sua libertate perseveraturum. Alterum ex parte arbitrii adulti, tamquam conditio sine qua voluntas conferendi talia auxilia non habuisset rationem voluntatis conferendi donum perseverantiae, nempe ut adultus pro sua libertate ita sit cum eis cooperaturus, ut perseveret: quod in potestate ipsius est collocatum.“

Atque ita sicut divina decreta et rationes providendi habeant **rationem praedestinationis** vel solum providentiae circa vitam aeternam, dependet, tamquam a conditione sine qua non, ex eo, quod unusquisque pro sua innata libertate erat factururus (qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11); ita voluntas divina conferendi auxilia, quae Deus nulli negat, et quae ad perseverandum sunt satis, dependet, tamquam a conditione sine qua non, ex cooperatione adulti pro sua libertate ad hoc, quod talis divina voluntas habeat „*rationem voluntatis conferendi donum perseverantiae*“.

Utique Deus **praevidet**, cum huiusmodi auxiliis adultum

pro sua libertate perseveraturum; sed ideo Deus praevidit, „*quia pro eorum libertate ita erat futurum, et non e contrario*“.

„In potestate Dei non fuit scire per eam scientiam aliud, quam reipsa sciverit . . .“

„Potuerit tamen scire oppositum eius, quod per eam cognoscit, si liberum arbitrium creatum acturum esset oppositum, ut revera potest.“ (Concord. qu. 14 a. 13 disp. 52; ib. qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11.)

6. *Truncat ac destruit ipsam veram notionem divinae praedestinationis.* — Ratio prima ex hucusque dictis. Praedestinatio enim, quae falsis principiis innititur, in qua distinguitur inter id, quod est ex libero arbitrio et ex ipsa praedestinatione; in qua non est invenire fundamentum scientificum certitudinis; quae sortitur rationem praedestinationis ex ipso libero arbitrio praedestinati; et in qua praedestinatus non est prius prioritate rationis a Deo electus et dilectus prae aliis: talis, inquam, praedestinatio non est, non potest esse **praedestinatio divina**.

Ratio secunda. Vera notio divinae praedestinationis est, quam tradit D. Thomas 1 P. qu. 23 a. 1 et 2 dicens: „*Ratio transmissionis creaturae rationalis in finem vitae aeternae*“, sive „*Ratio ordinis aliquorum in salutem aeternam, in mente divina existens*.“

Et quam tradit S. Augustinus lib. de dono persev. cap. 14: „Haec est praedestinatio sanctorum, nihil aliud quam praescientia scilicet et praeparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur.“

In hac autem vera ac genuina divinae praedestinationis notione: 1) „Dilectio praesupponitur electioni secundum rationem, et electio praedestinationi. Unde omnes praedestinati sunt electi et dilecti.“ (1 P. qu. 23 a. 4.) 2) „Praedestinatio est causa et eius, quod exspectatur in futura vita a praedestinis, scilicet gloriae, et eius, quod percipitur in praesenti, scilicet gratiae“ (ibid. a. 3 ad 2). 3) „Praedestinatio habet certitudinem ex parte voluntatis divinae, cui non potest aliquid resistere. Voluntas namque Dei non solum movet et causat res, sed etiam dat eis talem modum causandi. Et non solum fiunt ea, quae Deus vult fieri, sed etiam eo modo, quo Deus ea fieri vult.“ (1 P. qu. 19 a. 8; qu. 22 a. 4. Quodlib. 11 a. 3; et Quodlib. 12 a. 3). 4) „Praeter certitudinem praescientiae ipse ordo praedestinationis habet infallibilem certitudinem; nec tamen

causa proxima salutis, scilicet liberum arbitrium, ordinatur ad eam necessario, sed contingenter“ (de Verit. qu. 6 a. 3). 5) Et „in hac praedestinatione Deus sua futura facta praescivit; et Deus id, quod praedestinavit, sua vocatione implevit.“ „Et sine dubio enim praescivit, si praedestinavit; sed praedestinasse est hoc praescisse, quod fuerat Ipse factururus.“ (Lib. de praedest. sanct. cap. 17 et dono persever. cap. 18). 6) „Executio autem ordinis praedestinationis est passive quidem in praedestinis; active autem est in Deo. Est autem executio praedestinationis vocatio et magnificatio, secundum illud Apostoli ad Rom. 8, 30: „*Quos praedestinavit, hos et vocavit; et quos vocavit, hos et magnificavit.*“ (1 P. qu. 23 a. 2.) 7) „Vocat enim Deus praedestinos multos filios suos, ut eos faciat membra praedestinati unici Filii sui, non ea vocatione, qua vocati sunt, qui noluerunt venire ad nuptias;... sed ea vocatione praedestinos vocat, quam distinxit Apostolus 1. ad Corinth. 1, 23: *Ipsis vocatis Iudaeis atque Graecis praedicare se Christum Dei virtutem et Dei Sapientiam.* Sic enim ait: *Ipsis autem vocatis*, ut illos ostenderet non vocatos, sciens esse quamdam certam vocationem eorum, qui secundum propositum vocati sunt sancti, quos praescivit et praedestinavit conformes fieri imagini Filii sui . . . Non ex operibus, sed ex vocante; non quacumque vocatione, sed qua vocatione fit credens“ (de praedest. sanct. cap. 16). 8) „Haec itaque gratia, quae occulte humanis cordibus divina largitate tribuitur, a nullo duro corde respicitur. Ideo quippe tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur . . . Sic quippe facit filios promissionis et vasa misericordiae, quae praeparavit in gloriam“ (de praed. sanct. cap. 8). 9) „Sic igitur et ordo praedestinationis est certus, et tamen libertas arbitrii non tollitur, ex qua contingenter provenit praedestinationis effectus.“ (1 P. qu. 23 a. 6.)

Haec igitur est vera notio divinae praedestinationis, quam tamen Molina ut truncaret atque destrueret, videtur librum suae Concordiae elucubrasse.

Ratio tertia. Iuxta Molinam 1) Deus non eligit hos vel illos prae aliis ad finem vitae aeternae, sed omnibus hominibus aequali voluntate vult vitae aeternae bonum; et aliquando maiori quidem voluntate vult illos, qui non salvantur, salvos fieri, nam longe maiora gratiae auxilia illis confert, saltem aliquibus.

2) Deus proprie loquendo non eligit homines salvandos,

sed eligit hunc potius rerum ordinem quam alium, et in eo haec potius auxilia quam alia conferre, cum quibus **praevidebat**, hos et non illos pro libertate sui arbitrii perventuros in vitam aeternam (qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. ultimo et memb. 13).

3) Quod vero electio huius ordinis rationem habuerit praedestinationis vel non, ratio ex parte adultorum, a qua id pendebat, fuit, **quod pro sua innata libertate** adultus ita cooperaturus, ut ad terminum viae in gratia perveniret, Deusque id praeviderit (ibidem).

4) Molina collocat „certitudinem totam divinae praedestinationis **non in decreto**, quo Deus ei, quem praedestinabat, providere statuit de iis mediis, quibus libertate sua perventurus in vitam aeternam **praevidebatur**; neque etiam in **ratione ipsa** providendi; sed in praescientia, qua id praevidebat, ratione cuius tale decretum ac providentia sortita sunt rationem praedestinationis“ (qu. 23 a. 5 disp. 17 memb. 11).

5) „Praescientia autem illa, esto originem habuerit ex altitudine et perfectione divini intellectus, qua quod incertum ancepsque omnino in se est, certo cognovit futurum, pendet tamen tamquam a conditione, sine qua non fuisset in Deo, ex eo, quod arbitrium creatum ex pacto pro sua libertate sit cooperaturus, ut ad vitam aeternam perveniat“ (ibidem).

6) „Quod vero haec aut illa providendi ratio tali adulto in particulari rationem habeat praedestinationis, comparatione illius, ex eo etiam pendet, quod ipse uno vel altero modo per suum arbitrium sit cooperaturus“ (ibidem).

Igitur praedestinationis ratio seu quidditas non pendet: a) nec ex voluntate Dei, quia vult omnes aequaliter salvos fieri; b) nec ex electione huius vel illius prae isto vel altero, quia non datur reprobatio negativa; c) nec ex ratione providendi, quia aliquibus, qui non salvantur, providit abundantius; d) nec ex decreto, quo Deus statuit providere, quia ante omne divinum decretum praevидetur, in quam partem se flexurum est liberum arbitrium creatum, et aliunde voluntas Dei salvifica est aequalis et eadem providendi ratio, quae decernitur; sed a) ex eo, quod Deus elegit hunc ordinem rerum; et b) ex eo, quod in hoc ordine rerum **praevidit** efficaciam mediorum, quibus homo pervenit ad beatitudinem; et c) ex eo, quod liberum

hominis arbitrium **reddidit efficacia** media, quae tamquam **efficacia** Deus praevидit.

Unde **praedestinare** est: 1) Deum **eligere** hunc ordinem rerum et non alium; 2) Deum **praevidere** in hoc ordine electo **efficaciam** mediorum, quae homo pro sua libertate **efficacia** consentiendo reddit (qu. 14 a. 13 disp. 40).

Talis est notio divinae praedestinationis a Molina tradita: eligere hunc rerum ordinem et collocare in illo hominem et praevидere illum pervenientem ad beatitudinem, hoc est Dei. Quod autem hic ordo et hic providendi modus sortiatur rationem praedestinationis, et quod media ad beatitudinem obtinendam reddantur efficacia: hoc est hominis.

Ratio quarta. Molina in Concord. qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11 ait: „In potestate nullius praedestinati est efficere, ut fuerit praedestinatus; quoniam in potestate ipsius non est efficere, ut Deus ex infinitis rerum ordinibus, quos eligere poterat, eum potius eligeret, in quo praevidebat, illum pro sua libertate perventurum in vitam aeternam quam alium: in quo tamen consistit praedestinari talem adultum. Quare praedestinare aut non praedestinare a solo Deo pro sua tantum libera voluntate pendet. Quod vero haec aut illa providendi ratio tali adulto in particulari rationem habebat aut non habebat praedestinationis, comparatione illius, ex eo etiam pendet, quod ipse uno vel altero modo per suum arbitrium sit cooperaturus.“

Ex libero autem hominis arbitrio pendet: 1) quod ratio providendi in tali ordine rerum electo a Deo habeat **rationem praedestinationis**; 2) quod auxilia aut media ad beatitudinem consequendam sint **efficacia**; 3) quod Deus **praevideat** a) talia media efficacia ex vi et virtute liberi arbitrii creati; b) hominem reddendo efficacia talia media ad beatitudinem pervenire.

Cum ergo contradictorium sit in terminis, dari praedestinationem sine ratione praedestinationis et sine efficacia mediorum et sine praescientia Dei, et aliunde Dei praescientia et mediorum efficacia et ipsa praedestinationis ratio pendeant ex libero hominis arbitrio; contradictoria loquitur Molina, cum: 1) „*In potestate nullius praedestinati est efficere, ut fuerit praedestinatus;*“ 2) „*Praedestinare aut non praedestinare a solo Deo pro sua tantum libera voluntate pendet.*“

Et Molina passim ubique tradit in sua Concordia:

„*Revera potest esse, quod eadem electio talis ordinis haberet quidem rationem providentiae in beatitudinem, non vero praedestinationis, comparatione eorum adultorum, quorum modo praedestinatio existit.*“ (Conc. qu. 23 a. 5 disp. 12 memb. 13.) Et rursus: „*Quod hi cum maioribus auxiliis praedestinati et salvi non fuerint, illi vero cum minoribus praedestinati ac salvi fuerint, non aliunde fuit, nisi quia illi pro innata libertate noluerunt uti ita suo arbitrio, ut salutem consequerentur, hi vero maxime . . .*“ (ibid. memb. 11).

Ratio quinta. Iuxta doctrinam Molinae dicendum est, quod etiam: *In potestate reprobi est esse praedestinatum.*

Etenim quidditas molinianae praedestinationis constituitur per hoc, quod per scientiam mediam Deus praevidet talem hominem, talibus mediis adiutum, in beatitudinem perventurum.

Sed 1) scientia media non pendet a libera voluntate Dei; antecedit enim omnem actum liberum Divinae Voluntatis; 2) pendet a libera voluntate talis hominis praevisi et in tali ordine rerum collocati, a qua etiam pendet a) efficacia mediorum, b) quod talis ordo sortiatur rationem praedestinationis.

Ergo in potestate omnium hominum, etiam illorum, qui non salvantur, id est reproborum, est esse praedestinos.

A solo enim Deo pro sua tantum libera voluntate pendet quidem conferre media, sed non efficaciam mediorum; eligere hunc ordinem rerum, sed non quod iste ordo habeat rationem praedestinationis.

Praedestinos enim et non praedestinos tantummodo discernuntur *Scientia Media*; quae tota quanta est, si aliquid est, *pendet ab innata tam praedestinati quam non praedestinati libertate.*

Idecirco praedestinos et non praedestinos veniunt simul postremo discernendi ad invicem *per ipsorum innatam libertatem.*

Ratio sexta. Molina in lib. Concord. qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11 affirmat:

1) Certitudinem praedestinationis adulti esse quidem in *Scientia Media*, attamen „quodammodo tamquam in radice et solum ex hypothesi, si Deus ea media velit concedere eoque modo velit providere“; at vero in scientia libera „esse absolute et absque nulla iam hypothesi“.

2) „Praedestinationem non esse secundum praescientiam qualitatis usus liberi arbitrii,“ quae praeexistit in Deo ante omnem actum liberae suae voluntatis, id est secundum scientiam mediam.

3) „Praedestinationem adulatorum fuisse secundum praescientiam boni usus liberi eorum arbitrii; habuisse Deum rationem illius in eis praedestinandis.“

Sed scientia libera, qua Deus post actum suae voluntatis **praevideit absolute** hominem perventurum in vitam aeternam, nihil addit nec in ratione scientiae nec in ratione certitudinis nec in ratione rei seu obiecti sciti ad „*plenissimam illam praescientiam praeexistentem in Deo ante omnem actum liberae suae voluntatis*,“ in quam tamquam in **radice** est tota certitudo praedestinationis, et qua Deus praevidebat ex hypothesi hominem perventurum in vitam aeternam.

Aliunde conversa iam hypothesi in thesim, et decretum conditionatum in absolutum, scilicet quod de facto „Deus ea media vult concedere eoque modo vult providere,“ nihil prorsus mutatur de conditione liberi arbitrii creati, nec de conditione mediorum, quae de facto conferuntur; sed semper manet verum tam hypothesi, si Deus velit, quam in thesi, cum Deus vult, quod ex libero arbitrio creato pendet 1) quod media collata sint efficacia vel non; 2) quod Deus sciat illa plenissima praescientia hoc vel illud et non aliud.

Uno verbo: **Qualitas** usus liberi arbitrii est eadem ante et post actum liberae divinae voluntatis, praevideatur per scientiam mediam vel postvideatur per scientiam liberam; cognoscatur a Deo ex hypothesi vel cognoscatur post thesim. Aliter non erit eadem certitudo et eadem veritas utriusque divinae scientiae.

Duplex igitur sensus, nempe praedestinationem esse et non esse secundum praescientiam usus liberi arbitrii creati, videtur esse sensus contradictorius. Et praeterea semper erit verum dicere, attenta libera Dei scientia: „*adultos praedestinos esse propter propria merita*“; quod ipse Molina qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 9 asserit „**esse falsum**“.

Nam Deus utique elegit hunc ordinem rerum, voluit haec auxilia conferre, atque inter scientiam mediam et scientiam liberam intercedit actus liberae divinae voluntatis; at veritas hypothetica est veritas eadem quam post

hypothesim; et ratio praedestinationis non oritur nec ex ordine electo nec ex auxiliis collatis, sed ex praescientia, quae dependet *ex qualitate usus liberi arbitrii*.

Imo Molina cum affirmat et negat, praedestinationem esse et secundum praescientiam qualitatis usus liberi arbitrii, videtur etiam loqui de eadem praescientia, nempe de ipsissima scientia media, quam in probanda nona conclusione asserit „*esse praevisam et necessariam ad praedestinationem*“.¹

Ratio septima. Denique doctrina Molinae circa praedestinationem reducitur logice ad doctrinam, quam hodie sine ambagibus propugnant ipsimet Molinistae nimirum:

„Deum, sicut in tempore confert gloriam propter merita, ita ab aeterno gloriam electis parasse vel destinasse propter merita eorundem praevisa.“ Vel aliis verbis: „Deus ab aeterno electis gloriam decrevit et destinavit propter eorundem merita ex gratia praevisa.“ Vel: „Electionem ad gloriam esse propter praevisa merita.“²

Hanc esse conclusionem logicam ex documentis Concordiae depromptam, patet 1) quia ita infertur a discipulis Molinae; 2) quia Molina ipse in Concord. qu. 23 a. 3. *Quid sit reprobatio* distinguit duplicem electionem in Deo: alteram omnibus communem, quae „non est aliud, quam ob merita Christi media nobis Deum voluisse conferre, quibus sancti essemus“; et alteram propter praevisa merita ex gratia; 3) quia Molina in Concord. qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 11 affirmat, praedestinationem adultorum esse secundum praescientiam qualitatis usus liberi arbitrii, illa scilicet praescientia, quae sequitur ad actum liberae divinae voluntatis. „Sit ergo, inquit, nona conclusio: „*In secundo sensu explicato praedestinatio adultorum fuit secundum praescientiam boni usus liberi eorum arbitrii, habuitque Deus, modo explicato, rationem illius in eis praedestinandis.*“ Ita Molina.

¹ Sed Molina in 2. editione addidit Appendicem, in qua explicavit sensum nonae conclusionis, scilicet: „Praedestinationem esse non sine praescientia qualitatis usus liberi arbitrii ex quacumque hypothesi futuri.“ Sed melius erat reformare vel suppressere totaliter nonam conclusionem. Aliud est enim Deum praedestinare cum praescientia boni usus liberi arbitrii, et aliud Deum praedestinare secundum praescientiam boni usus, habendo rationem illius in hominibus praedestinandis.

² Ita Vazquez in 1 P. qu. 23 disp. 89. Hurter tract. V. de Deo Uno thes. 105 n. 112. P. Mendive de Deo Uno cap. 4 art. 5.

Hanc vero conclusionem esse falsam et periculis plenam, ostenditur sequentibus argumentis:

a) Quoniam electio est acceptio unius prae altero ex arbitrio eligentis. Post praevisionem autem meritorum ex gratia, non amplius in arbitrio eligentis est velle his potius quam illis bonum salutis aeternae. Habentibus enim gratiam et merita ex gratia gloria debetur ut merces, ut corona iustitiae. Implicat ergo, esse electionem ad gloriam post praevisa merita ex gratia.

b) Quoniam electio quamdam importat discretionem. Merita praevisa ex gratia, qua ipso facto boni discernuntur a malis, iam praesupponunt discretionem factam. Habentes ergo gratiam et merita ex gratia iam **non sunt eligibiles** ad gloriam, sed necessario ad ipsam assumendi, utpote:

c) Quoniam si praeparatio gloriae propter merita potest vocari electio ad gloriam, pari iure praeparatio gehennae propter culpas vocari potest electio ad gehennam. Quod errorem Lutheri ac Calvinii sapit.

d) Quoniam praedestinatio ad gloriam propter praevisa merita resolvitur in errorem Pelagianorum, ut infra patebit.

e) Quoniam Molina ipse non ausus est sic clare loqui, ut nunc discipuli ipsius loquuntur; sed conatus est, talem conclusionem ex sua doctrina inferri, impedire, scribens in lib. Conc. qu. 23 a. 5 disp. 1 memb. 9: „*Simul observa, me non dixisse, adultos praedestinos esse propter propria merita, sed per propria merita: illud enim esset falsum; hoc autem est verum.*“

Est ergo falsa conclusio Molinistarum, scilicet: *Praedestinationem ad gloriam fieri propter praevisa merita.* Molina dixit; audiant igitur molinistae, dum concludunt iuxta mentem seu doctrinam abs dubio, sed tamen contra voluntatem magistri.

